

Kaunid lehed ja oivaline sidrunilõhn

KAJA KURG

Piisab kergest puudutusest, kui juba levib sidrunaloisia ümber võrratu puhas sidruniaroom.

Sidrunaloisia (*Aloysia triphylla*) lehtedel on erilisel tugev sidrunilõhn, mis püsib ka pärast kuivatamist. See tore ürt annab taimeteedele oivalise maitse, temast saab ülihead värskendavat jääteed ning põnevaid lõhna- ja maitsenoote nii soolastele roogadele kui ka magustoitudele. Eeterlike õlide poolest rikas sidrunaloisia on ühtlasi ka teravastavate omadustega, mõjudes rahustavalt ja lõõgastavalt.

Sidrunaloisiat meil veel eriti ei tunta, nii ongi kevadel aiaärides müügil olnud istikud tekitanud uudse taime vastu suure huvi. Tutvustame teda veidi lähemalt, võttes abiks "Maitsetaimede leksikoni" (Maalehe Raamat 2004).

Aloisia perekonda kuulub umbes 35 liiki, üks ilusamaid neist on sidrunaloisia. Kirjanduses võib teda kohata ka varem esinenud nime *Lippia triphylla* all. Inglise keeles on ta *Lemon verbena*, saksa keeles *Zitronenblatt*, soome keeles *sitruunaverbena*, ka *lippia*. Aloisiad kuuluvad raudürdiliste (*Verbenaceae*) sugukonda.

Sidrunaloisia kodupaik on Lõuna-Ameerikas, ulatudes Uruguayst ja Argentinast Tšiilini. Looduses soojas kliimas kasvab ta mitme meetri kõrguseks põõsaks, meil põhjamaal jääb umbes meetriseks.

Sidrunaloisia kasvab kõige meelсамини poolvarjulises, tuulte eest kaitstud kohas. Piisab isegi mõnest tunnist hommiku- või õhtupäikesest. Sobivaim muld on kerge, toitainerikas ja lubjasem. Kastke rikkalikult.

Mida rohkem te sidrunaloisiat kasutate ja latvu kärbite, seda kohevamaks ta muutub. Suve teisel poolel ilmuvad puhmale tihedates pööristes väikesed kahvatulililad lõhnavad õied.

Peenral sidrunaloisia talve üle ei ela, aga potiga tuppa tuues pikeneb tema eluiga tunduvalt, kui

Sidrunaloisial on ilus heleroheline lehestik ning oivaline sidruniaroom.

tingimused on sobivad ja hoolitsus õige. Sidrunaloisiat võibki kasvatada kui toalille, mis viiakse suveks potiga välja või istutatakse peenrale. Enne esimesi öökülmi tuleb ta aga kindlasti sisse tuua.

Talveks leidke sidrunaloisiale toas valge, võimalikult jahe ja õhurikas koht. Liiga pimedas kaotab taim lehed. Kastke vaid nii palju, et muld päris läbi ei kuivaks.

Kevadel võib taime tugevalt tagasi löigata. Saadud varrejupid kasutage ära uute taimede saamiseks ja pange need juurduma (+20° juu-

res). Noorte taimede latvu näpistage korduvalt tagasi, et soodustada harunemist.

Kahjuks meeldib sidrunaloisia väga lehetäidele, aga väikselt puhmalt pole neid raske looduslike vahenditega (kasvõi lihtsalt veega maha pestes) tõrjuda.

Sidrunaloisia lehti kuivatage talveks ja hoidke hästi suletud anumal. Poes võib ürt olla müügil ka *Herba Verbenae odoratae* nime all.

KAJA KURG

» KUIDAS KASUTADA

Mõned nipid

- Sidrunilõhnalisi ja -maitselisi lehti kasutage suppides, kala- ja kanaga, tomati ja ubadega.
- Lisage lehti magustoitule, moosidele, jookidele, puuviljasalatisse, jäätisele.
- Lehetee mõjub tervendavalt seedetraktile, leevendab kõhukrampe, rahustab.
- Aromaatse sidrunilõhna tõttu sobib sidrunaloisia eriti hästi potitaimedeks rõdule või terrassile istekoha lähedale.
- Vanniveele lisatult saate lõhna- ja lõõgastuse.
- Segage lehti popurrii (kuivatatud taimedest lõhnasegu) hulka.